

18. yüzyıl başında III. Ahmet, 27 yıl sultanlık yapar. 19. yüzyılın başında II. Mahmut, 31 yıl sultanlık yapar. 20. yüzyıla girerken II. Abdülhamit, 33 yıl sultanlık yapar. 21. yüzyılın daha başındayız, bakalım ne olacak?

Yüzyıl dönümünde gelen bu sultanların dönemlerinde olanlar birbirine benzer. Avrupalılaşıma temel motiflerdendir. Müslümanlığa aykırı bir İslam kurulumu dayatılmaya çalışılır. Müslümanlıkla alakası olmayan pratikler İslam diye, daha önce rastlanmayan giysi ve davranışlar İslami diye dayatılır. Bununla birlikte başta dinsel olmak üzere her türlü yozlaşma, alır başını gider. Ağır bir istibdattan söz edilir. Hızlı bir kentleşme gerçekleşir. Ancak insanların kentleşmesinin önüne barikatlar konur ve barbarların yaşadığı “kent”ler oluşturulmaya çalışılır.

Barbarlığın bir hukuku vardır. Bu bakımdan ilkelikten daha ileridir. Barbarlığın hukuku, asimetrik ve katmanlıdır. Aile, aşiret, hısımlar ve diğerleri arasında az çok uyulan kurallar vardır. Bunlar asimetriktir; örneğin, aile içinde biri yaptığında meşru olan başkası tarafından yapıldığında cezalandırılır. Katmanlıdır; örneğin, birinin işlediği bir suç olduğunda aşiret onun ailesini cezalandırır ya da diğerleri söz konusuysa bunlar aşireti cezalandırır. Kan davasına dönüşen bu asimetrik, katmanlı hukukun yerini kentlerde katmansız, simetrik bir hukuk alır. Kentleşen insanlar, kendilerine yapılanın kamusal olarak yargılanıp cezalandırılmasını beklerler.

Türklerden önce Roma İmparatorluğu zamanında da döngü durumu farklı değildi. Örneğin ilk bin yıl dönümünde Latin İstilasası, söz konusu yüzyıl başı durumuna karşılık gelir. Benzer döngüselliklere Dünya'nın barbarlığı aşmış her yerinde rastlanır.

Bunlara baktığında için kararır. Hep aynı şeyler aynı frekansta tekrarlanır da tekrarlanır. Sanki güneşin altında yeni hiç bir şey yoktur. Aktörlerin tercihlerinin tarihi belirlediği düşününe dayalı idealist tarih anlayışıyla gelinebilecek en ileri aşama, bu döngülerin saptanmasıdır. Ancak bu döngülerin saptanması, idealist tarih anlayışını kökten ortadan

kaldırır çünkü döngüler tarihe yön verdiği düşünölen aktörlerden bağımsız olarak kendi kendilerini yineler. Aktörler etmen değildir, dili olsa canı istediğı için hep Kuzey'i gösterdiğini söyleyecek bir pusula ibresi gibidir.

Bu döngülere varıp kendi kendini anlamsızlaştıran idealist tarih anlayışının yanı sıra, bir de tarihte gelişim doğrultusu gören tarih anlayışı vardır.

Hukukun bulunmadığı ilkel insanlar arasında düzenli tahakküm ilişkileri de oluşmaz. Barbarlık ve sonrasında hep, çalışıp yaşamın maddi koşullarının üretilmesini sağlayan bir sınıf ile bunları tahakküm altında tutan bir başka sınıf bulunur. Çalışanların kendilerini yeniden üretmek için gerekli olandan fazlasını üretecek artı zamanlarının bulunması sınıfları olanaklı kılar. Uygarlık sonrasında ilerleme, artı zamanın bulunduğu ama düzenli sınıfsal tahakküm ilişkilerinin olmadığı bir topluluk türüyle olabilir.

	İlkel	->	Barbar	->	Uygar	->	Komünal
Artı zaman	-		+		+		+
Sınıfsız	+		-		-		+

Buna karşı uygarlıktan sonra komünal bir topluluğun olmadığı, ya tamamen çöküp ilkelliğe ya da geriye gidip barbarlığa dönüşüleceğı düşünölebilir. İlkelliğe dönüş, çalışanın kaçış arzusuna, barbarlığa dönüş egemenin tek başına egemenlik arzusuna karşılık gelir.

Tarihte, maddi yaşama koşulları bakımından bölgesel ve dönemsel geri dönüşler olsa da gelişim doğrultusu vardır. 10 bin yıllık geçmişe bakıldığında, tarıma geçmekle daha ileri yaşama koşullarına ulaşıldı. 5 bin yıl öncesine gidildiğinde kentlerin kurulmaya başlamasıyla daha ileri bir adım atıldı. Her aşamada üretimi kolaylaştıran, günlük yaşamı rahatlaştıran yeni yeni aletler gelişti. Bunun sonucu olarak biyolojik ciddi bir değişiklik olmadığı halde 10 bin yıl öncesinden 5 bin yıl öncesinden, bin yıl öncesinden, 5 yüz yıl öncesinden, yüz yıl öncesinden, 50 yıl öncesinden, hatta 5 yıl öncesinden çok farklı koşullarda yaşıyoruz. Ama tarih ileriye doğru giderken idealist tarih anlayışıyla tarihi döngüselleştirme girişimleri,

anakroniler olarak durmadan karşımıza çıkıyor.

* * *

Sosyalistlik hayal değil tek gerçekçi yaklaşımdır. Her türlü geriye dönüp döngü oluşturma çabası, zulmü besleyen hayalperestliktir. Yaşıyoruz, görüyoruz. Son dört yüz yıldır bu hayalperestlikler, Türkiye'yi param parça etti, insanların zulüm altında bıraktı. Gelişen dünyanın önünde olacak tüm olanaklara sahipken hep geride kalıyoruz.

Askerler, polisler, Kürtler, gencecik insanlarımız, artık söyleyecek sözü kalmamış, foyası ortaya çıkmış birileri iki söz edebilsin diye ölüyorlar. İçim daralıyor. Acı duyuyorum. Bir şey yapamıyorum. Her yaptığım ancak bir iki söz daha edebilmelerini, bir iki gün daha varlıklarını sürdürebilmelerini sağlıyor.

Başta sosyalist geçinenler olmak üzere herkesi, her türlü ideolojik saplantıları aşip sosyalistliği anlamaya; anlayıp gençlere, orta yaşlılara, yaşlılara, ulaşılabilen herkese anlatmaya çağırıyorum. Uygarlıkta insanın gelebileceği en ileri aşama olan sosyalistlik, ne dinsizliktir, ne de soysuzluktur; bu döngülerden çıkma, ileriye doğru atılma arzusudur; geriden izleyerek geçip gitmiş olanların arta kalanlarının zulmüne maruz kalmaktan kurtularak gelişmenin önünde olmaktır.